

TRYGGE SAMFUNN

TIDSSKRIFT FOR KVINNERS FRIVILLIGE BEREDSKAP (KFB) NR 4 2011

Tema:

Kyst- og sjøsikkerhet

- IKKE TID FOR HVILESKJÆR
- CIVILFORSVARET ER I INNSATS ANNENHVER DAG
- BEREDSKAP OG FOREBYGGING SVEKKES

Nordmannafolket det vil fare

LEDER ANNE-LISE JOHNSEN

Vi har bak oss en sommer med mange ulykker både på sjø og land. I dette bladet har vi fokus på sjøsikkerhet og vi må erkjenne at det er nødvendig. Det er både voksne og ungdommer som har mistet livet i dramatiske ulykker. Kunne noe av dette vært unngått? Tør vi idet hele tatt stille dette spørsmålet? Vi liker ikke krav stilt til oss, vi liker ikke å måtte spørre om kunnskap. Hvordan skal vi lære? Vi må lære av hverandre og vi må ha selverkjenning nok til å vite at vi ikke vet. Et stort og viktig tema er eksemplets makt og rollemodeller. Det voksne Norge vå bite at de er oppdragere av den kommende generasjon. Ikke bare i det vi sier, men også i det vi gjør.

Hele vår nasjon trenger kunnskap

og kjenneskap og vil lærer uten å ta til oss kunnskap. Det stilles krav for å dra på båttur, men det kreves mye kunnskap for at det skal bli en god tur. Redningsselskapet er den store redningsmannen, men ingen ser så mye av det drastisk farlige som dem og de har reddet mang en person som har tatt uforsvarlige risikoer på grunn av manglende kart, vær og båtkunnskaper.

Vi kommer alltid tilbake til den menneskelige faktor. Holdningsskapende arbeid virker når noen tar kunnskapen til seg og bruker den.

Ha «mottakeren» din på og vær et godt forbilde. Det betyr mer enn du kanskje kan tenke deg. Din kunnskap og dine gode gjerninger kan tjene som rettesnor for mennesker rundt deg.

Respektløs undervurdering

REDAKTØR JAN ERIK THORESEN

Norge må være det eneste land i verden der en kan parkere en bil full av bomber på dørstokken til Regjeringens hovedkvarter uten at noen griper inn. I forkant av 22. juli manglet det ikke på advarsler mot at noe tilsvarende kunne skje, men de som sitter med det politiske ansvar for landets samfunnsikkerhet og beredskap unnlot å foreta seg noe. Hva dette resulterte i, vet vi alle.

I ettertid viser det seg at gjerningsmannen ble filmet i full uniform med pistol i hånden av et overvåkingskamera uten at noen grep inn. Dette er bare to eksempler på hva undervurdering og rådvillhet kan åpne opp for.

I dette nummer av Trygge Samfunn skriver Jan Harsem om den totale beredskapsvikt som ble avdekket etter

brannen på passasjerfergen Scandinavian Star og hvordan et infløkt lovverk effektivt beskyttet de som hadde forgått seg. Også i dette tilfellet hadde de ansvarlige myndigheter lukket både øyne og ører når mange, med rette, påpekte at sikkerheten ikke var god nok. Resultat: 160 menneskeliv gikk tapt.

Nå er det selvsagt umulig å sette disse tragediene opp mot hverandre. Men ett har de felles: En respektløs undervurdering av de farer som truer. Når beredskaps- og sikkerhetsansvarlige drister seg til å be om noen kroner ekstra blir en ofte møtt med skjeve smil og hoderisting.

Kan vi forvente en mer ydmyk holdning nå?

Kvinnens Frivillige Beredskap

Utgiver

Kvinnens Frivillige Beredskap (KFB)

Besøksadresse: Skippergt. 17

Postadresse: Pb 796 Sentrum 0106 OSLO

Internett: www.kfb.no

E-post: kfb@kfb.no

Telefon: 22 42 49 12 / 23 09 34 58

Faks: 22 42 85 52

Redaktør

Jan Erik Thoresen

E-post: redaksjon@kfb.no

Mobil: 908 31 362

Redaksjonskomité

Anne-Lise Johnsen, Hanne G. Garder
og Jan Erik Thoresen

Utgivelser

Tidsskriftet utgis fire ganger i året

Opplag: 7 200 eks.

ISSN 1890-5285

Abonnement

Tidsskriftet sendes gratis til interesserte.

Abonnement kan tegnes ved å sende en melding til sekretariatet i KFB

Innhold

Stoff fra tidsskriftet eller våre websider kan brukes fritt ved angivelse av kilde

Artikler og debattinnlegg sendes redaksjonen. De som ønsker innsendt stoff og bilder i retur må angi returadresse tydelig.

Innholdet i signerte artikler står for forfatterens eget syn, og representerer nødvendigvis ikke KFBs offisielle mening.

Grafisk produksjon

Design: Aina Griffin

Layout: Sandvik design

Trykk: 07 Gruppen

Forsidefoto: Håkon Mosvold Larsen/Scanpix

KFB har som formål å styrke landets beredskap ved å:

Spre opplysning om Norges totalforsvar og beredskap.

Arbeide for å styrke det sivile samfunns muligheter til å møte krisesituasjoner i fred eller krig.

Søke å høye og samordne medlemsorganisasjonenes innsats i beredskapssammenheng.

Fremme samarbeidet mellom disse organisasjonene og beredskapsmyndighetene.

KFB vil arbeide for å gjøre det norske samfunnet mer robust og mindre sårbart i en krisesituasjon, med vekt på kvinneperspektivet.

aktuell:

Ellen Langlete Haga
Sykehusprest ved Østfold
sentralsykehus

– Stort å se mennesker reise seg igjen

En sykehusprest møter mennesker i vanskelige livssituasjoner. Ellen Langlete Haga mener vi alle må kunne tørre å engasjere oss. – Terroraksjonen 22. juli lærte oss nødvendigheten av å vise medmenneskelighet og empati, sier hun.

AV JAN ERIK THORESEN

– I utgangspunktet er det naturlig at mange føler seg usikre på hvordan en skal kunne møte et medmenneske som er i sorg og sjokk. Kanskje fordi en er redd for å bli avvist eller er usikker på hva en skal si. Som sykehusprest består hverdagen i nettopp å kunne mestre slike situasjoner. Når vi står ansikt til ansikt med livets realiteter blir alle slike møter ulike. Folk reagerer forskjellig, sorgen har mange ansikter, men møtene er nære

gjør meg ydmyk. Ofte kan jeg i ettertid føle meg både privilegert og takknemlig som får lov til å møte mennesker i kritiske livssituasjoner, sier Ellen Langlete Haga.

PÅ VAKT 22. JULI

– Dagen etter terroraksjonen på Utøya og i Regjeringskvartalet fikk Østfold sentralsykehus overført pasienter. Hele Norge var rammet av sjokk og sorg. Det opplevdes me-

Da jeg forleden holdt et innlegg på KFBs kurs i «Psykisk førstehjelp» innså jeg klart hvor viktig det er at så mange som mulig av oss blir satt i stand til å bli gode hjelpere, slik at vi kan hjelpe våre medmennesker når det trengs, forteller sykehuspresten.

ALLTID TILGJENGELIG

Å være sykehusprest innebærer at en ofte møter pårørende og syke bare en gang. Behandlingstiden er langt kortere enn før. Ting skjer fort.

– Målet er å være helt til stede når et møte først finner sted. Det er alltid en sykehusprest på vakt. Vi blir tilkalt og driver ingen direkte oppsøkende virksomhet med mindre det er ønsket. Ofte kan forespørslene komme i bølger. Belastningen kan bli stor. Det er derfor viktig med veiledning. Veiledning er nyttig for å gjøre en så god jobb som mulig, men også for å ta vare på seg selv opp i det hele, sier Ellen Langlete Haga.

«Å være til stede og bidra til en meningsfull og god samtale gjør meg ydmyk»

og rett på sak. I samtalen er jeg ikke bare prest, men også medmenneske. En åpen og god dialog krever at de jeg kommuniserer med har tillit til meg. Det er viktig å kunne lytte og la folk få snakke ut. Underveis i en samtale kommer dialogen ofte naturlig ut fra det den syke eller den pårørende forteller. Å være til stede og bidra til en meningsfull og god dialog

ningsfylt å få være tilstede og bidra med omsorg, støtte og trøst.

I ettertid har jeg tenkt mye på det flere av de frivillige hjelperne sa da de ble spurt om hvorfor de engasjerte seg. «Jeg måtte bare hjelpe» var svaret. Det kom fra hjertet. Jeg tror mange ønsker å hjelpe, men av og til hindres vi av manglende mot og initiativ.

Foto: Forsvarets mediesenter

SIVILFORSVARET ER I INNSATS ANNENHVER DAG

Sivilforsvaret kan i år markere sitt 75-års jubileum. Landets politiske ledelse må sørge for at det norske samfunn også i fremtiden kan ha en organisert, øvet og utstyrt forsterkningsressurs når kriser og katastrofer inntreffer.

AV JAN ERIK THORESEN

Mye har endret seg siden det ble etablert et sivilt luftvern for befolkningen i 1936, men Sivilforsvaret har alltid vært der når ulykken har vært ute. For mange er Sivilforsvaret en selvfølgelighet, noe som en uten videre kan trekke veksler på, det være seg naturutløste hendelser, søk etter bortkomne personer eller terroranslag. Men så selvfølgelig er det likevel ikke. Sivilforsvaret er gjennom en årrekke vært en salderingspost på statsbudsjettene. Sakte, men sikkert har en måttet nedbemanne, avlyse viktige øvelser, nedlegge skoler og selge unna eiendommer samtidig som midler til nødvendig utstyr og vedlikehold er uteblitt. Samfunnet og rammebetingelsene har endret seg radikalt og Sivilforsvaret har nærmest forstått seg i hjel.

MANGE FESTTALER

Alle vet at Sivilforsvaret gjør et godt stykke arbeid når situasjonen krever

det. Årlig rykker mannskapene ut til rundt 200 større og mindre hendelser. I praksis innebærer det at Sivilforsvaret er i innsats annenhver dag over hele landet. Undersøkelser viser at befolkningen, frivillige, nødetatene, kommunene og andre setter stor pris på den innsats Sivilforsvaret gjør. De er trygge på at Sivilforsvaret er der når det trengs. De eneste som ikke ser ut til å dele denne oppfatningen er landets politiske ledelse. Riktignok er de rause med rosen under festtaler, men handler strikk i strid med det de selv prediker.

VEISKILLE

I Stortingsmelding nr. 22 (2007–2008) om samfunnssikkerhet beskriver Regjeringen selv behovet for nyinvesteringer for å opprettholde en troverdig forsterkningsressurs. Dette er ikke blitt fulgt opp. Sivilforsvaret er administrativt underlagt Direktoratet for Samfunnssikkerhet

og Beredskap (DSB). Direktør Jon A. Lea og hans kolleger i DSB er nok minst like frustrerte over situasjonen. Under markeringen av 75-års jubileet på Starum påpekte Lea at Sivilforsvaret nå står ved en skillevei.

– Ytterligere forskyvninger i investeringene vil kunne bidra til usikkerhet omkring moderniseringen, men vi håper jo at de politiske prioriteringene snart peker vår vei. Eterslep og forsinkelser skaper mange utfordringer i forhold til personellens sikkerhet under innsatsen og deres muligheter for å løse aktuelle oppgaver. Dette vil også, over tid, gå utover motivasjonen til mannskapene, sa direktør Lea.

Klarer kan det ikke sies. Det dreier seg om å være forberedt. Hendelsene i Oslo og på Utøya i sommer burde være en kraftig vekker.

NORSKE SPESIALSTYRKER TRENER HARDT

Øvelse «Jackal Stone» skal styrke evnen til å bidra i stabiliseringsoperasjoner.

Norske spesialstyrker ved Marinejegerkommandoen har deltatt i øvelser «Jackal Stone 2011», som er en spesialstyrkeøvelse leder av USA, men 3.000 deltakere fra bla. Norge, Bulgaria, Romania og Ukraina foruten USA. Den årlige øvelsen er iverksatt for å fremme samarbeidet og interoperabiliteten mellom de deltagende nasjonene. I 2011 var ni nasjoner med på øvelsen, som foregikk på ulike steder i Bulgaria, Romania og Ukraina. Den er basert på NATO doktrine og prosedyrer. Øvelsen gikk over to uker.

Foto: Forsvarets mediesenter

Foto: Forsvarets mediesenter

Terrorangrepene trigget blodgivere

Kort tid etter at bomben gikk av i Regjeringskvartalet oppstod det kø utenfor Blodbanken på Oslo Universitetssykehus. 250 blodgivere ga blod det første døgnet. Et sterkt vitnesbyrd om frivillig beredskap.

– I min lange karriere kan jeg ikke huske slik pågang. Det er avgjørende å kunne mobilisere blodgivere i krisesituasjoner. Vi er taknemlige for handlekraften blodgiverne i Oslo viste da det gjaldt som mest, sier fagleder Vibeke Svenningsen ved Blodbanken. – Vi møtte 22.juli med samhold og ønske om å være til hjelp. Blodgivernes bidrag var avgjørende for å redde liv, sier hun.

Det første døgnet tok tusenvis kontakt over telefonen, langt flere enn Blodbanken kunne klare å ta i mot. Sårt tiltrengte nye givere måtte avvises på grunn av den store pågangen.

– Dessverre kan vi kun ta inn registrerte blodgivere i krisesituasjoner. Jeg håper alle som ble avist som nye givere under krisen kommer tilbake nå når trykket har lagt seg. I juli meldte det seg 1.402 nye givere og det totale antall nye givere er 2.334 så langt i år, opplyser Svenningsen.

Krisehåndteringen kan ikke baseres på mobil

Det er ikke akseptabelt at håndtering av ulykker, branner og kriser baseres på bruk av mobiltelefon. Derfor er utbygging av Nødnett en nødvendig investering som vil styrke beredskapen og samfunnssikkerheten vesentlig.

– Nødetatene har ved flere anledninger gjennomført innsatser med omfattende bruk av mobiltelefon. Derfor er Stortingets vedtak om å innføre Nødnett over hele landet historisk viktig, påpeker avdelingsleder Hans Kristian Madsen i Direktoratet for Samfunnssikkerhet og Beredskap (DSB).

Foto: Forsvarets mediesenter

SAMARBEID I NORDOMRÅDENE

Den norske og den tyske forsvarsministeren har undertegnet en ny intensjonsavtale om forsvarssamarbeid.

– Norge har et tett forsvarssamarbeid med Tyskland, både operativt og sikkerhetspolitisk. Vi ønsker at den nye intensjonsavtalen skal være en pådriver for et mer systematisk og helhetlig samarbeid mellom våre to land. Jeg er glad for å kunne vise frem noe av Nord-Norge for min tyske kollega, sa forsvarsminister Grete Faremo under et besøk på Andøya.

Norge og Tyskland er blant de få nasjonene som flyr Orion overvåkingsfly, og de to statsrådene fikk se noe av det enorme operasjonsområdet de norske flyene har. De to landene opererer tett sammen i internasjonale operasjoner, spesielt i Afghanistan. Tyskland er den ledende nasjonen i Nord-Afghanistan der også Norge har styrker stasjonert.

Norge og Tyskland samarbeider også innenfor både Hæren, Sjøforsvaret og Luftforsvaret.

Flere farlige produkter stoppes

Stadig færre produkter når markedene i EØS-området. Årsaken er at disse raskere blir fanget opp og fjernet gjennom EUs informasjonssystem for farlige forbrukerprodukter, RAPEX.

I fjor ble 2244 potensielt farlige produkter forbudt, trukket fra markedet eller tilbakekalt fra forbrukere, viser RAPEX-årsmeldingen for 2010. Det er en økning på 13 prosent sammenlignet med året før, og det høyeste tallet siden systemet ble etablert i 2004. Klær, leketøy, elektriske produkter og motorkjøretøy toppet listen.

Hensikten med RAPEX er å utveksle informasjon om farlige produkter innen EU/EØS-området, slik at tiltak kan iverksettes av nasjonale myndigheter for å begrense forekomsten av farlige produkter i markedet og dermed forebygge helseskade.

Mangelfull varslingsom sprenghet

Stadig flere klager over at sprenghetentreprenørene ikke overholder det forskriftsmessige krav til varslingsom. De som utfører sprenghetarbeider skal sørge for at beboere, politi, aktuelle myndigheter og øvrige berørte gøres kjent med de planlagte sprenghetarbeider og hvilken risiko arbeidene representerer.

– Vi får stadig oftere telefoner fra frustrerte naboer til områder hvor det foregår sprenghetarbeider. Generelt klages det på mangel på skikkelig varslingsom før sprenghetarbeidene starter opp og hvordan man skal forholde seg når man hører sirenen, sier avdelingsleder Siri Hagehaugen i Direktoratet for Samfunnsikkerhet og Beredskap (DSB).

Styrker helikopterberedskapen

– Etter terroraksjonen 22.juli er det viktig å se på helheten i norsk beredskap. Vi kan ikke vente på 22.juli-kommisjonens rapport med å handle. Vi må sørge for at Forsvarets og politiets ressurser sees i sammenheng og brukes på den mest effektive måten for samfunnet. Vi har derfor etablert en militær helikopterberedskap for å støtte samfunnets og politiets behov, sier forsvarsminister Grete Faremo.

Dermed er Forsvarets helikopter-skvadron på Rygge satt i militær beredskap. Bell-helikoptrene vil kunne støtte Politiet ved anmodning. I tillegg legges det til rette for at også Sea King redningshelikoptre enklere kan benyttes til transport av politiets mannskaper ved prekære behov. Prosedyrene i bistandsstrukturen ligger imidlertid fast. Justisministeren og Forsvarsministeren skal sikre at ingen prinsipielle eller administrative hindringer skal ligge i veien for rask reaksjon hos alle parter ved akutt behov for transportstøtte.

gjesteskribenten: Jan Halvor Harsem

Jan Halvor Harsem (51) overlevde Scandinavian Star katastrofen, men mistet sin kone. Han stiftet ny familie i 2003. Han er fortsatt talsperson for Støttegruppen og leder sikkerhetsstiftelsen Skagerrak. Til daglig tilbyr han drift og informasjonstjenester til mindre bransjeforeninger og interessegrupper.

Ikke tid for hvileskjær

Samfunnssikkerhet og beredskap kan ikke prioriteres som skippertak. Innsatsen må være en pågående, integrert del av all planlegging og drift av samfunnets virksomheter.

Når noe likevel går galt, må grundig etterforskning og undersøkelse føre til klare konklusjoner og anbefalinger – som tas på alvor i effektiv forebygging for fremtiden.

Umiddelbart kan dette oppfattes som å slå inn åpne dører, men virkeligheten viser at det er langt igjen før kunnskapsbasert forebygging og læring av tidligere ulykker blir prioritert.

Graden og kvaliteten på samfunnet beredskap er viktig for å avgrense effektene av naturkatastrofer og overlagte, straffbare handlinger, som ellers ligger utenfor samfunnets kontroll.

Det er ganske enkelt ikke godt nok at folk stadig vekk ramler ned fra verandaer og trapper, eller drukner langs kaiområder i tettbygde strøk. Hvorfor kommer det ikke krav om høyere rekkverk og stiger for å komme opp igjen etter å ha ramlet i vannet? Hvorfor har Norge ennå ikke fått på plass en effektiv skade- og ulykkesregistrering som kan gi kunnskap om hvor ulykkene skjer, slik at forebygging kan iverksettes på bakgrunn av kunnskapsbaserte prioriteringer?

Mitt engasjement for skade- og ulykkesforebygging kommer fra etterkrigstidens mest alvorlige kriminelle hendelse i Skandinavia. Mordbrannen på den Bahamas-registrerte fergen Scandinavian Star i 1990 tok 160 liv. Ildspåsettelsen var en straffbar handling som dessverre ennå ikke er oppklart.

Total svikt i beredskapen ble avdekket. Besetningen var i stor grad innleid, uten felles språk og uten lovpålagt trening for krisesituasjoner. Ingen har til dags dato etterforsket eller kunnet bekrefte hvem som var skipets eier og ansvarlige reder. Ingen skandinavisk skipskontroll undersøkte skipet før det ble satt i rute få dager før katastrofen. Flaggstaten Bahamas hadde delegert sitt kontrollansvar til et kommersielt classeselskap. Da katastrofen var et faktum viste det seg at heller ikke den landbaserte kapasiteten og koordineringen av innsats til sjøs var god nok.

Forholdene ble påpekt av det skandinaviske granskningsutvalget, som året etter katastrofen leverte sin rapport. Utvalget presenterte 34 anbefalinger for bedre sjøsikkerhet i skandinaviske farvann. Anbefalingene var kontroversielle, fordi utvalget ikke lot seg begrense av tradisjonell sjøfartspolitik i de skandinaviske land. Bedre systemer for alarm og automatisk brannslukking. Bedre operasjonell standard på besetningen, for å nevne noe. Utvalget sa at tiltakene burde iverksettes i Norge og Skandinavia enten de fikk tilslutning fra alle andre sjøfartsnasjoner i verden eller ikke.

Dette var nye toner i sjøfartsnasjonen Norge, hvor politikken i generasjoner har vært å følge internasjonale minstekrav. At internasjonale avtaler om sjøsikkerhet skal legge listen for sikkerheten også i norske farvann. Nasjonale og regionale særkrav har vært – og er – uhørt bare å nevne.

I fjor var det 20 år siden mordbrannen på Scandinavian Star, og jeg utfordret myndighetene i Norge, Sverige og Danmark, til å oppsummere status for sikkerhetsanbefalingene etter katastrofebrannen. Det viste seg å være en komplisert anmodning. Først i februar 2011, etter nesten ett års koordinert saksbehandling mellom Norge, Sverige og Danmark, kom svaret som burde ha foreligget umiddelbart.

Samtidig skal det gis anerkjennelse for at mye har skjedd. Sikkerheten på skip er bedre i dag enn for 21 år siden. Men prinsippet om «grandfather clauses» er en alvorlig hindring for bedre sikkerhet til sjøs. Systemet er at eldre skip ikke blir omfattet av ny regulering, men seiler etter det regelverket som eksisterte da skipet ble bygget. Samfunnet tror at sikkerheten utvikler seg positivt, mens mange skip faller utenfor den positive utviklingen.

Scandinavian Star føyer seg i en lang rekke av alvorlige sjøulykker i Skandinavia: «Estonia», «Jan Heweliusz», «Sleipner», «Bourbon Dolphin» og brannen på Hurtigruteskipet «Nordlys» tidligere i høst. Før Scandinavian Star kjenner vi fortsatt angsten fra tunge navn som «Norse Variant», «Berge Istra», «Berge Vanga» og flyteriggene «Deep Sea Driller» og «Alexander L. Kielland».

TEMA:

KYST- OG SJØSIKKERHET

«Vor ære og vor magt har hvide seil oss bragt» skrev Bjørnson i 1868. Det var på seilskutenes tid. Utviklingen til sjøs og langs kysten har vært enorm. Kravene til sikkerhet og beredskap tåler ikke sammenlikning med tidligere tider. Ved første øyekast kan det se ut som om ansvaret er fordelt på mange ulike instanser. Det kan være nyttig å gå denne rollefordelingen nærmere etter i sømmene. Hvordan er egentlig sikkerheten? Blir den tatt på alvor?

ULYKKENE ØKER TIL SJØS

En rapport fra Sjøfartsdirektoratet viser at antall skipsulykker øker, hovedsakelig som følge av grunnstøtinger og kontaktskader.

AV JAN ERIK THORESEN

– Det er bekymringsfullt å se utviklingen i antall grunnstøtinger og kontaktskader, sier sjøfartsdirektør Olav Akselsen i en kommentar til at slike typer hendelser har økt fra 18 til 50 i tidsrommet 2006–2010.

BEKYMRINGSFULLT

– Særlig bekymringsfullt er utviklingen for hurtiggående passasjerbåter og kollisjoner på sokkelen. Men også andre ulykkestyper har vist en negativ utvikling. Brann- og eksplosjonsrelaterte ulykker er den tredje hyppigste ulykkestypen, og fører relativt ofte til tap av fartøy, spesielt mindre fiskefartøy, fremhever Akselsen.

I den siste 10-års perioden har skipsfartsnæringen registrert en positiv nedgang i antall arbeids- og personulykker for alle typer fartøyer.

– Denne utviklingen er meget gledelig og viser at næringen har tatt dette på alvor. En arbeidsulykke får konsekvenser både for den som skader seg og for fartøy og ferdsel, påpeker sjøfartsdirektøren.

KAMPANJE FOR SIKKERHET

Rapporter viser likevel at det gjenstår en del for å få ned antall skipsulykker. Undersøkelser gjennomført av Statens Havarikommisjon for Transport og Sjøfartsdirektoratets oppfølging av enkelte ulykkestyper, vil fortsatt være viktige hjelpemidler for å finne de områder som må ha særlig oppmerksomhet.

– Vi ser at fokus på utvalgte områder nytter – slik en har sett det med kampanjen rettet mot sikkerhet i eksempelvis fiskeflåten. Sjøfartsdi-

Olav Akselsen

rektoratet vurderer nå andre områder som vil få særlig oppmerksomhet. Lasteskip og kontaktskader med passasjerskip er eksempler på slike, sier Olav Akselsen.

STATENS MYNDIGHETSHÅNDHEVER PÅ HAVET

Kystvakten er en del av Sjøforsvaret og således en integrert del av Forsvaret. De mest sentrale oppgavene er fiskeriopp-syn, miljøvern, tollopps-syn og søk og redning.

Det norske jurisdiksjonsområdet til havs er mer enn seks ganger større enn fastlandet. Norge har en kystlinje på ca. 83.000 km, inkludert øyer. Svalbard har ytterligere 9.000 km strandlinje. Dette tilsvarer mer enn to ganger omkretsen rundt ekvator.

NASJONALE OPPGAVER

Kystvakten ivaretar et bredt spekter av nasjonale oppgaver. Utfordringene langs kysten og i landets havområder er sammensatte. Løsningene ligger ofte innenfor flere myndigheters ansvarsområde. Kystvaktloven gir Kystvakten hjemmel til å utøve kontroll for en rekke statlige etater.

FARTØY, FLY OG HELIKOPTRE

I alt disponerer Kystvakten i dag 14 fartøy. Ni av disse tjenestegjør for Kystvaktskvadron Nord, mens Kystvaktskvadron Sør opererer fem fartøy. I tillegg disponerer Kystvakten Lynx-helikoptre og innleide sivile fly. Orion, Forsvarets overvåkingsfly, bidrar også med flyvninger for Kystvakten.

Foto: Forsvarets mediesenter

Operasjonsrommet ved Hovedredningstjenesten i Bodø.

Foto: Hovedredningstjenesten i Bodø.

SØK OG REDNINGSAKSJONER:

HOVEDREDNINGSENTRALENE HAR OVERORDNET OPERATIVT ANSVAR

Sentralenes oppgave er koordinering av redningsaksjoner og herunder motta nødmeldinger, raskt vurdere situasjonen, iverksette tiltak og lede påfølgende søk og redning.

Landets to hovedredningsentraler er lokalisert ved Lufttrafikkjentesten sikringsbygg på Sola og lokaler ved Bodø havn. Offisiell betegnelse er henholdsvis HRS Sør-Norge, Stavanger og HRS Nord-Norge, Bodø. Grensen for ansvarsområdet går ved 65. nordlige breddegrad i sjøområdene, og på land langs grensen mellom Nord-Trøndelag og Helgeland politidistrikt.

MOBILISERING

Ved større ulykker vil HRS mobilisere ekstra personellstyrker. Politimesteren og den øvrige redningsledelse vil bli innkalt sammen med ekstra redningsledere og rådgivere etter behov i tillegg til profesjonell informasjonsleder som på forhånd er utpekt. Sentralene har et fleksibelt personelloppsett som ved behov kan utvides etter forberedte planer.

FORLENGEDE ARMER

HRS har to forlengede armer; Lufttrafikkjentestens enheter, som har varslings- og sambandsoppgaver når luftfartøyer kommer i nød, og Kystradioene som lytter på de maritime nødfrekvenser og formidler samband ved nødsituasjoner til sjøs.

Det er i dag ni døgnbemannede kystradiostasjoner ved Tjøme, Farsund Rogaland, Bergen, Florø, Ørlandet, Bodø, Vardø og ved Svalbard. Stasjonene avlytter kontinuerlig nødkanalene 2182 kHz, VHF kanal 16. Vardø radio lytter også på nødfrekvens 500 kHz telegraf. Kystradioen formidler daglig direkte assistanse ved materielle skader, formidler gratis medisinske råd ved sykdom og personsaker, eller hendelser som kunne utvikle seg til større redningsaksjoner. Politimestrene i henholdsvis Rogaland og Salten politidistrikt er

sentralens ledere. Ledelsesapparatet består for øvrig av representanter fra Sjøforsvaret, Luftforsvaret, Lufttrafikkjentesten, Telenor (kystradio) og Helsevesenet.

HRSene har ansatte med bred faglig bakgrunn. Redningslederne kommer eksempelvis fra Sjøforsvaret, Luftforsvaret, Lufttrafikkjentesten, Handelsflåten, Kystradio, sivil luftfart og politiet.

AVANSERT TEKNISK UTSTYR

Sentralene har i dag lokaler med moderne IT-løsninger og annet avansert teknisk utstyr. De har tilgang til de fleste sambandssystemer i landet. Direkte linjer til viktige samarbeidspartnere i inn- og utland sikrer hurtig varsling og kontakt. Sentralene er knyttet opp til internasjonale satelittsystemer for varslig og nødsamband.

– BEREDSKAP OG FOREBYGGING SVEKKES

– Stoltenberg-regjeringen viderefører den konsekvente politikken å skjære ned til frivillig innsats generelt og Redningssselskapet spesielt, sier generalsekretær Øyvind Stene. – Det styrker ikke motivasjonen, understreker han.

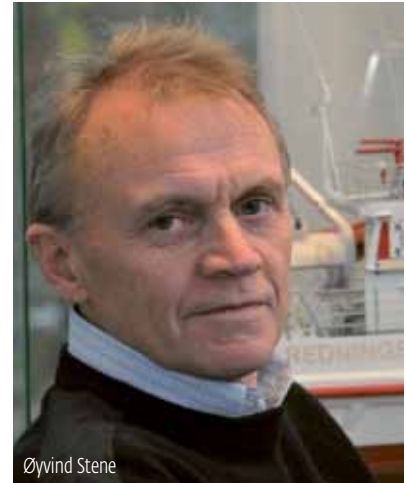
Redningssselskapet (RS) får 44,4 millioner kroner over Fiskeri- og kystdepartementets budsjett for 2012. det er betydelig mindre enn det organisasjonen har bedt om. Siden 2006 har RS drevet med driftsmessig underskudd. Så sent som i 2005 fikk Redningssselskapet vel 60 millioner kroner i støtte for å opprettholde en livreddende beredskap med fast bemannede og frivillig drevne redningskøyter langs hele kysten.

– 44,4 millioner kroner utgjør knappe ti prosent av vårt budsjett. Det er betydelig mindre enn hva vi har bedt om. Foruten de statlige midler får vi i overkant av 120 millioner kroner fra Norsk Tipping. 25 millioner er avkastning på egne midler. I tillegg utgjør medlemsinntektene rundt 45 millioner og 50–60 millioner er inntekter fra betalte oppdrag, så som eksempelvis slep, berging og begrensnings av oljeutslipp. Når vi så ytterligere kan nevne Småbåtregis-

teret, lotterier, bøsseaksjoner, noen sponsorer og faste givere og testamentariske gaver vil alle kunne se at Redningssselskapet har mange ben å stå på. Ja, så søker vi også støtte fra ulike fond og legater. Det inntektsbringende arbeidet krever mye ressurser. Det er et puslespill å få alt til å gå i hop. Flere av de inntektsbringende tiltak kan variere sterkt fra år til annet. Det er også en utfordring at så mye av inntektene våre i liten grad er direkte knyttet opp til de aktivitetene eller tjenestene vi leverer, sier generalsekretær Stene.

DEMOTIVERENDE

Som tidligere Kystdirektør, direktør i Sjøkartverket sjef for Statens kartverk og leder for børsnotert selskap mener Øyvind Stene at frivilligheten generelt og Redningssselskapet spesielt, er utsatt for en konsekvent nedskjæringspolitikk fra den sittende regjeringens side.

Øyvind Stene

Foto: Redningssselskapet

– De mange festtaler står i sterk kontrast til de muligheter frivilligheten får fra myndighetenes side. I løpet av 2006–07 forsvant 20 millioner ut av vårt budsjett. Inntektene fra automatene opphørte. Endringer i bingoreglementet fører også til inntektssvikt. Til alt overmål sørget Kulturdepartementet for å kutte i de midlene Norsk Tipping gir oss. Men vi har krummet nakken og lykkes så langt i å kompensere tapet ved egen hjelp. Private sponsorer har trått til i en tid da Staten tilsynelatende ikke har ansett sjøsikkerheten for å være like viktig som før. For de mange som engasjerer seg for og i Redningssselskapet er dette direkte demotiverende, sier Øyvind Stene.

REDDER LIV OG VERDIER

Redningskøytene er uunnværlige for sjøsikkerheten langs kysten. Siden 1891 har de berget over 3.400 fartøyer fra totalforlis og gitt assistanse til godt over 500.000 mennesker. Men det som er enda viktigere; over 6.300 mennesker er reddet fra drukningsdøden i samme tidsrom.

– Våre redningskøyter betjener rundt 60 stasjoner langs hele kysten. Redningssselskapet og Hovedredningsentralene samarbeider om å ha rett redningskøyte på rett sted til

Foto: Redningssselskapet

Her taues «Nordlys» til havn.

Foto: Redningsselskapet

enhver tid. Trafikken langs kysten øker stadig og muligheter for at hendelser kan oppstå er voksende. Flere mennesker enn noen sinne bruker sjøen og kystområdene, både som arbeidsplass og rekreasjonsområde. Vi opplever en vekst i antall assistanser til båter i nød på nærmere 50 prosent de siste ti årene. Det ferske-

ste eksemplet på betydningen av redningsskøytenes tilstedeværelse er da hurtigruteskipet «Nordlys» fikk brann i maskinrommet like ved Ålesund. Redningsskøyta «Emma Dyvi» slepte MS «Nordlys» til kai, kjølte ned skipssiden med brannkanon og sendte dykkere ned for å lete etter eventuelle skadde og omkomne og tette de største skadene i skroget, forteller Stene.

enklere for politi og redningstjenesten å finne eieren ved havari eller funn av bortkomne båter.

Sjøredningsskolen er Redningsselskapets eget kurs- og opplæringsenter. Her perfektioneres selskapets mannskaper seg i hurtigbåtkjøring og utdannes til redningsmenn gjennom trening og øvelser knyttet til sikkerhet, førstehjelp og sjøredning.

FAKTA OM RS

Redningsselskapet er en humanitær medlemsorganisasjon, stiftet i 1891. Organisasjonen driver 25 fast bemannede og 17 frivillig bemannede redningsskøyter langs hele kysten fra Hvaler til Vardø.

Hvert år får 25.000 barn og unge sjøvettopplæring gjennom Redningsselskapet. Disse er de flinkeste til å bruke redningsvest.

De ti siste årene er 350 mennesker reddet og 1.000 fartøy berget fra forlis.

Hvert år assisterer Redningsselskapet 6–7.000 båter.

Redningsselskapet sparer samfunnet rundt en milliard kroner i året i form av menneskeliv reddet, bergede verdier og avvergede miljøulykker.

To tredjedeler brukes ikke redningsvest på sjøen. Flesteparten av de som omkommer fra fritidsbåt har ikke redningsvest på.

LÆRER UNGE SJØVETT

Redningsselskapet driver et omfattende og viktig arbeid langs hele kysten for å forebygge ulykker. Innsatsen rettes særlig mot de yngre målgruppene og formidles hvert år sjøvett til mange tusen barn og unge gjennom bl.a. å arrangere sommerleire for ungdom i alderen 13–15 år med innlagt båtførerprøve og båtvettsskoler for de som er noe yngre. Den såkalte «Eliasklubben» er blitt en stor suksess blant de aller minste. I tillegg arrangeres det Sjøvettdager over hele landet for barn i grunnskolen i samarbeid med Sjøfartsdirektoratet, der flere tusen skoleelever bevisstgjøres i sjøvett, praktisk sjømannskap og miljøvern.

SJØREDNINGSSKOLEN

Siden 2005 har Redningsselskapet drevet det frivillige Småbåtregisteret. Det inneholder opplysninger om fritidsbåter, motorer og eierforhold. Redningsselskapet eier også Securmark, som er Nordens største leverandør av sikkerhetsmerking for båt og motor. Dette bidrar til å gjøre det

ØKENDE BEHOV

- Foreløpig er det for tidlig å si konkret hvilke tiltak som kommer til å bli iverksatt, men vi kan ikke fortsette å gå med 70 millioner kroner i driftsmessig underskudd slik budsjettet vårt er i år, men vi håper i det lengste at det i minst mulig grad skal berøre de livreddende funksjoner. Når det er sagt, vil trafikken til sjøs øke i årene fremover. I gjennomsnitt må vi bygge en ny fast bemannet redningsskøyte hvert år for å erstatte de som nå nærmere seg 30 års alder. Ideelt burde vi bygge skøyter med stor slepekraft og høy hastighet som i tillegg kan redde liv. Dessuten bør de være godt egnet til å forebygge miljøkatastrofer. Men, uansett er det å redde liv første prioritet og vår fremtidige beredskap vil alltid være rettet inn mot det. Det er grunn til å håpe at de bevilgende myndigheter ser den viktige rolle Redningsselskapet spiller langs vår langstrakte kyst og gir oss en økonomisk støtte som gjør det mulig å opprettholde en livsnødvendig beredskap, sier generalsekretær Øyvind Stene.

– VI MÅ KUNNE HÅNDTERE SKIPSULYKKER

Øvelse SkagEx 11, den store nordiske kriseøvelse til sjøs, testet samfunnets evne og kapasitet til å håndtere store skipsulykker. – Det var imponerende å se så mange redningsetater virke sammen, sier DSB-direktør og øvingsleder Jon A. Lea.

- De ti siste årene har det vært flere skipsulykker i og rundt Skagerrak. Det er derfor viktig å trene på nordisk samarbeid om å håndtere slike hendelser, fremhever direktør Jon A. Lea i Direktoratet for Samfunnssikkerhet og Beredskap (DSB).

Han trekker frem ulykkene med Scandinavian Star, Estonia, Full City og Godafoss som eksempler på hvor viktig det er å øve.

– Selv om sikkerheten generelt er god, er det alltid risiko forbundet med å transportere mennesker og gods sjøveien. Derfor er det nødvendig at vi tester beredskapen og trekker lærdom for å være best mulig forberedt dersom det skjer en ulykke, sier Lea.

Han understreker at øvelsen skal evalueres grundig i ettertid for å avdekke forbedringspunkter.

Øvelsen, som pågikk i to døgn, var meget omfattende. Den inkluderte politi, helsevesen, brannvesen, søk- og redningstjeneste, kystvakt, forurensningsmyndigheter, Sivilforsvaret

og frivillige organisasjoner. 800 frivillige markører spilte passasjerer og skadde om bord i fergen, på mottaksentre og sykehus. Totalt var nærmere 3.000 personer involvert i øvelsen, inkludert representanter fra Danmark, Sverige og Finland.

– Deltakerne har, blant annet, fått øve på varslings, brannslukking, evakuering, søk og redning. Det er imponert over samarbeidet, sier direktør Jon A. Lea.

Foto: DSB

Direktør Jon A. Lea i DSB var øvingsleder

Foto: DSB

Navigasjon, fyr og merking er avgjørende

Til alle tider har sjøfarende vært avhengige av de blinkende fyrlys langs kysten. Slik er det også i dag, selv om teknologien har gitt nye muligheter.

Kystverket administrerer et system av innretninger for navigasjonsveiledning i Norge. Dette systemet består av innretninger som enten drives av Kystverket selv, kommunale havner eller andre.

VISUELLE OG ELEKTRONISKE SIGNALER

De visuelle og elektroniske signaler er tilrettelagt for å hjelpe aktsomme sjøfarende. Hovedformålet er å merke farledene, hindringer i nærheten av disse farledene og hindringer i farvann for sjøtrafikk der slike hindringer ikke er forventet. Andre farvann, selv om de er farbare, er vanligvis ikke merket. I Norge er merkingen i samsvar med det internasjonale merkesystemet utgitt av IALA (International Association of Marine Aids to Navigation and Lighthouse Authorities.) Dette systemet blir fulgt av de fleste maritime nasjoner rundt om i verden.

SUPPLEMENT TIL GODKJENTE SJØKART

Innretningene for navigasjonsveiledning benyttes helst sammen med maritime navigasjonskart (sjøkart). Sjøkartet viser de fysiske forhold på sjøen, inkludert dybder og annet under vann, merker på land og andre innretninger som er nødvendig for aktsom navigering av et fartøy. Denne viktige informasjonen er kun tilgjengelig fra sjøkartet. Den eksakte betydningen av et navigasjonshjelpemiddel er ofte ikke klart for den sjøfarende med mindre et passende kart blir konsultert. Det er nemlig kartet som viser forholdet mellom den enkelte innretning og farvannsbegrensninger, hindringer, navigasjonsfare og systemet i sin helhet.

HOLDE SEG OPPDATERT

For navigatøren er det helt avgjørende å holde seg oppdatert gjennom å vedlikeholde aktuelle nautiske publika-

Det er ikke alltid så stille som her.

Foto: Simen Lunde Pihl

sjoner og navigasjonsinstrumenter i forhold til de krav som stilles til skipet. Det blir gjennomført jevnlig tilsyn med og vedlikehold av innretningene for navigasjonsveiledning slik at de til enhver tid skal være pålitelige og ha en høy tilgjengelig-

het. Det kan imidlertid likevel oppstå feil, enten ved at utstyret svikter eller som følge av skader, eller blir utsatt for hendelser i det ytre miljø. Når slikt inntreffer sender Kystverket umiddelbart ut navigasjonsvarsel.

BEREDSKAPS- ANALYSE OM AKUTT FORURENSNING FRA SKIPSTRAFIKK

Anbefalingene i Kystverkets analyse gir gode innspill som kan bidra til å styrke den statlige beredskapen, sier fiskeri- og kystminister Lisbeth Berg-Hansen.

På oppdrag fra Fiskeri- og kystdepartementet har Kystverket gjennomført en helhetlig miljørisiko- og beredskapsanalyse knyttet til akutt forurensning fra skipstrafikk. Analysen bygger på vurderinger av forventet trafikkutvikling, gjennomførte sjøsikkerhetstiltak og miljøfølsomhet. Beredskapsanalysen gir et grunnlag for dimensjonering av statens beredskap og kommer med anbefalinger om hva som må gjøres for å bringe den opp på anbefalt nivå.

– Særlig er forslagene som handler om å styrke lokale depoter og heve kompetansen hos lokale mannskap, svært interessante. Anbefalinger som har en økonomisk kostnad vil bli tatt opp på ordinær måte i regjeringens budsjettforhandling, sier Lisbeth Berg-Hansen.

NORDLYS-BRANNEN BURDE VÆRT SLOKKET AUTOMATISK

– At slokkeanlegget måtte startes manuelt, virker ikke fornuftig, mener tidligere brannsjef.

– Brannen på Hurtigruten burde åpenbart vært slokket automatisk, sier tidligere brannsjef i Bergen, Trygve Conradi.

Conradi, som nå er brannteknisk rådgiver i selskapet Sweco, hevder at når brannen slokkes automatisk, så reduseres også mulighetene for menneskelige feil. Skadebildet blir normalt mindre, både for mennesker og materiell, mener han.

– Det å velge et slokkesystem som krever opptelling av mannskaper først, høres ikke særlig fornuftig ut. Skal du slokke en brann effektivt, må du ha automatiske systemer som oppdager brannen og slokker den, sier Conradi.

Det tok mellom to og tre timer fra brannen på hurtigruteskipet startet til den ble slokket. Slokkeanlegget på Nordlys er et såkalt CO₂-anlegg, et system som er livsfarlig dersom mannskaper er i nærheten når det brukes. Systemet ble ikke startet i det hele tatt.

I følge representanter for Hurtigruten ble brannen i maskinrommet enten slokket ved hjelp av et annet anlegg eller av røykdykkere som tok seg ned i maskinrommet for å søke etter de savnede.

IKKE STOL PÅ MOBILEN TIL SJØS

For noen tid siden var Geir Varberg i Post- og teletilsynet og Gunnar Larsen fra Telenor Maritim Radio en rundtur langs kysten for å sette fokus på kommunikasjon og sikkerhet til sjøs. Deres budskap var krystallklart: Stol ikke på mobiltelefonen! Dekningsgraden er nemlig ustabil. I stedet påpeker begge at en løsning med VHF-radio i fritidsbåter er langt å foretrekke.

– Dekningsgraden er langt bedre. Dessuten kan en både kalle opp og gi informasjon om en nødsituasjon skulle oppstå, varsle om andre om farer og komme i kontakt med fartøy på kollisjonskurs, sier Larsen og Varberg.

LOSEN ER TIL UVURDERLIG HJELP

I Norge er alle losere utdannet som sjøkapteiner eller de har tilsvarende utdanning fra Sjøforsvaret. Inngående kunnskap om lokale forhold er den beste beredskap rederiene kan ha.

Losene har mange krevende oppgaver.

Foto: Redningsselskapet

TRYGT TIL BESTEMMELSESTEDET

Kommer skipet inn fra havet, blir losen fraktet ut med en losbåt. Losen klatrer så om bord i en losleder som henger på skuteseiden. Det er ikke uvanlig at denne er over 10 meter høy. Noen steder blir losen satt om bord med helikopter. Når losen er kommet vel om bord presenterer han en seilingsplan for kapteinen, som navigerer skipet etter denne. Kapteinen har fortsatt kommandoen over skipet, men det er svært uvanlig at han legger seg opp i seilassen når det er en los om bord. Prosedyren er den samme i alle land. Er skipet så stort at det trengs taubåter for å gå til kai, dirigerer losen taubåtene og manøvrerer skipet til kai.

OMVENDT REKKEFØLGE

Når skipet skal avgå fra kai, er prosedyren den samme, bare i motsatt rekkefølge. Losene går om bord i og forlater skip i all slags vær. Kunsten er å legge det store skipet på slik kurs og i en slik fart at det gir mest mulig le.

En los er en navigatør som innehar spesiell kompetanse som kreves når større skip skal seile i innaskjærs forvann mellom åpent hav og havner. Alle losere må inneha lossertifikat, som utstedes av Kystverket. Losens kompetanse består i inngående lokal-kunnskap om farvannet vedkommende har sertifikat for, kunnskaper om, og erfaring fra håndtering av store skip i det bestemte farvannet foruten kunnskaper om lokalt regelverk, så vel som for seilas.

OVER 500 BRUTTOTONN

Her i landet er alle losere enten utdannet som sjøkapteiner eller de har tilsvarende utdanning fra Sjøforsvaret. Alle er ansatt i Kystverket. Etter at de begynner som losaspirant følger de en systematisk opplæring over en treårsperiode. Etter dette forventes det at de skal kunne lose skip av alle størrelser.

I prinsippet skal alle større skip over 500 bruttotonn (BT) som seiler

inn eller ut fra norske havner, eller som seiler innenskjærs langs norskekysten, ha los om bord. Det finnes noen unntak; skip som går i mer eller mindre fast rute kan seile på farledsbevis så lenge det seiler i sin faste rute. Militære fartøy er unntatt losplikt.

LOSTJENESTEN ER KYSTVERKETS ANSVAR

Tjenesten er operativ og tilgjengelig døgnet rundt. Norge har rundt 270 losere fordelt på 18 losstasjoner.

Lostjenesten er regulert av losloven, som blant annet opplyser om losplikt, hvordan losingen skal gjennomføres og losberedskapsgebyr foruten losingsgebyr. Lostjenesten er 100 prosent brukerfinansiert. Inntektene kreves inn som losingsgebyr og losingsberedskapsgebyr. Kystverket har i dag rundt 270 losere som opererer ut i fra 18 losstasjoner langs kysten. En losbåtflåte bestående av 26 losbåter sørger for å transportere losene ut til og fra respektive fartøy som trenger assistanse. Ved landets tre formidlingssteder i Horten, Kvitsøy og Lødingen registrerer rundt 25 losformidlere losbestillinger fra lospliktige fartøy. Losformidlerne er videre ansvarlige for å koordinere transportlogistikken i forbindelse med losoppdrag. På lik linje med losere og losbåtførerne er losformidlere på vakt 24 timer i døgnet, hele året.

BARENTS WATCH I STØPESKJEEN

Barents Watch er et helhetlig informasjonssystem, en nettportal som samler og gjør tilgjengelig informasjon om de nordlige kyst- og havområder. Dette er en del av Regjeringens Nordområdestrategi. Kystverket har fått i oppdrag å lede utviklingsarbeidet, som skal føre til en fullt operativ informasjons- og overvåkingsportal 1. mai 2012. hovedformålet er å understøtte norsk utenrikspolitikk og styrke grunnlaget for operativ innsats. Videre skal en vise bredden og kvaliteten i det faglige grunnlaget for norsk forvaltning av Nordområdene. Barents Watch skal dessuten bidra til at avklaringer av utestående problemstillinger i forhold til andre stater kan skje med utgangspunkt i et bredest mulig felles fakta grunnlag.

REGELVERKET UTFORMES INTERNASJONALT

En stor del av regelverket innenfor skipsfart utformes på den internasjonale arena, der Sjøfartsdirektoratet deltar aktivt i flere organisasjoner for å fremme Norges syn på skipsfartspolitik og skipsfartslovgivning. Eksempler på slike organisasjoner er IMO (International Maritime Organization), ILO (International Labour Organization) og EMSA (European Maritime Safety Agency).

Sjøfartsdirektoratet har en viktig pådriverrolle. Vedtakk i EU og andre skipsfartsorganisasjoner får stadig større betydning for det norske maritime regelverket. Direktoratet har en betydelig oppgave, blant annet med å sikre god oppfølging og tilpassning nasjonalt når internasjonale regler skal gjennomføres i norsk rett.

GAMBLER MED SIKKERHETEN

Så mange som 1 600 fiskebåter opererer uten registret nød-radioutstyr.

– Tallet fremkommer når vi sammenligner antall fiskebåter som er registrert hos Fiskeridirektoratet med antall fiskebåter som har fått utstedt lisens for nødradioutstyr hos oss. I teorien seiler 1 600 fiskebåter rundt uten mulighet for hurtig varsling ved et uhell. Dette er ikke bare i strid med gjeldende forskrifter, men er også et høyt spill med egen sikkerhet, sier avdelingsleder Erling Brækkan i Telenor Maritim Radio.

Avdelingsdirektør Yngve Folven Bergersen i Sjøfartsdirektoratet bekrefter at kampanjen med uanmeldte tilsyn på fiskefartøy har vist at det er en del fartøy som seiler uten VHF-radiostasjon. Tilsynene har også vist at en del fartøy mangler VHF-anlegg. Sjøfartsdirektoratets forskrifter krever at alle dekkende fartøy, samt åpne fartøy som har styrhus eller lugar, skal være utstyrt med minimum VHF-radio. Uten VHF-radio eller manglende lisens på VHF-radio eller bemanning uten radiooperatørsertifikat, er fartøyet ikke sjødyktig. Det kan derfor bli holdt tilbake av sjøfartsmyndighetene inntil forholdet er utbedret.

– VHF er et viktig hjelpemiddel om ulykken skulle være ute. Det er et kjent problem at enkelte hevder at kommunikasjonen er ivaretatt ved mobiltelefon. Imidlertid vil en med en mobiltelefon kun klare å alarmere den en kontakter. Dessuten vil en ikke være tilgjengelig for andre i nød på samme måte som med VHF, påpeker avdelingsdirektør Bergersen.

TANKSKIPTRAFIKKEN FLYTTET FRA KYSTEN

– Det kan redusere sannsynligheten for ulykker og oljeutslipp. Dessuten bidrar det til å øke tryggheten for kystbefolkningen og beskytte naturen mot forurensning, sier fiskeri- og kystminister Lisbeth Berg-Hansen.

Nå har de nye rutesystemene for skipstrafikk utenfor Sørlandet og Vestlandet trådt i kraft. Nye kart fra Kystverket viser at trafikken er blitt flyttet i god avstand fra vestlands- og sørlandskysten. De nye rutesystemene er i all hovedsak lagt utenfor territorialfarvannet og gjelder for alle tankskip og andre fartøy på 5 000 bruttotonn eller mer, som går i transitt langs norskekysten eller i internasjonal trafikk til eller fra en norsk havn.

– Med nye seilingsleder går de store skipene lengre til havs og rutesystemene er lagt i god avstand til fiskeri- og petroleumsaktivitet og sårbare områder. Vi har på denne måten ivaretatt hensynet til berørte interesser på en god måte. Kartene illustrerer at dette er et solid sjøsikkerhetstiltak, sier statsråd Lisbeth Berg-Hansen i en kommentar.

VTS FOR SJØSIKKERHET OG MILJØ

Vessel Traffic Service (VTS) er en internasjonal tjeneste for overvåking og regulering av sjøtrafikken i definerte områder langs kysten. Tjenesten tilbyr tre typer tjenester basert på et nasjonalt regelverk og trafikkregulering. Den skal forebygge farlige situasjoner og sørge for en trygg og effektiv seilas.

PRIORITERER FOREBYGGENDE SIKKERHETSARBEID

Gjennom informasjonsarbeid, regelverksutvikling, tilsyn og kontroll, arbeider Sjøfartsdirektoratet sammen med skipsfartsnæringen for å forebygge at ulykker skjer.

Skulle en ulykke inntreffe er det strenge krav til rapportering. Direktoratet er opptatt av at kunnskapen, om omstendighetene og årsakene til ulykkene kommer til alle, slik at en kan lære av eventuelle feil og mangler. Informasjonen brukes til analyse av ulykkestrender og identifisering av tiltak. Det er en klar forventning om og et krav til at informasjonen blir brukt aktivt i skipsfartsnæringens sikkerhetssystemer.

Gjennom tilsyn og kontrollarbeid ser Sjøfartsdirektoratet spesielt på hvordan det forebyggende sikkerhetsarbeidet og oppfølging av ulykker blir ivaretatt, både om bord på fartøyene og i selskapenes administrative enheter.

Foto: Redningssekskapet

SIKKERHET FOR FRITIDSBÅTER UTREDES

Om lag 30 personer har omkommet ved bruk av fritidsbåter de senere årene. Nå vil Regjeringen utrede problemet.

– Sikkerheten må utredes ytterligere, mener nærings- og handelsminister Trond Giske og fiskeri- og kystminister Lisbeth Berg-Hansen. De understreker begge at det allerede er iverksatt en rekke tiltak for å bidra til økt sikkerhet til sjøs, men utelukker ikke at det eksisterende regelverk må strammes opp.

Sjøfartsdirektør Olav Akselsen skal lede en arbeidsgruppe med deltakelse fra en rekke relevante organisasjoner og brukergrupper. Arbeidsgruppens arbeid skal munne ut i en rapport som skal ferdigstilles innen 1. april 2012.

– Vi ønsker en bred gjennomgang og evaluering av sikkerheten til fritidsbåter med forslag til konkrete tiltak for å gjøre bruken tryggere. Alle berørte parter må bli tatt med i dialogen og alle forslag skal bli vurdert, sier Trond Giske.

Veileder understreker ansvaret

De som tilbyr forbrukertjenester til sjøs må være bevisste på sitt ansvar.

Forbrukertjenester til sjøs omfatter blant annet tilbud om utleie av båt, arrangerte båtturer og andre fritidsaktiviteter. Direktoratet for Samfunnsikkerhet og beredskap (DSB) har utgitt en veileder som fokuserer på ansvar og krav som påhviler dem som opererer i markedet. Den er utarbeidet av myndigheter som kan forvaltningsansvar og har kunnskaper om denne type tjenester; DSB, Sjøfartsdirektoratet, Politiet, Hovedredningsentralene, Kystvakten, Redningssekskapet og NHO Reiseliv.

ANSVAR OG PLIKTER

I veilederen påpekes det at enhver som tilbyr slike tjenester må skaffe

seg nødvendig kunnskap for å kunne vurdere både fare og risiko. Dernest legges det vekt på det ansvar tjenestetilbydere har for å påse at nødvendig sikkerhetsutstyr er på plass og i forskriftsmessig stand. Det gjelder eksempelvis båt- og redningsutstyr, kommunikasjonsutstyr, tauverk og lignende. Tilbyderen plikter dessuten å gi kundene tilstrekkelig informasjon om eventuelle farer forbundet med å ferdes til sjøs. Det forutsettes at en må kunne dokumentere kontroll av kundens kompetanse i forhold til en forsvarlig gjennomføring av tjenesten. I veilederen anbefales det å ha en sjekkliste, som en går gjennom med de respektive kunder.

ENKEL RISIKOVURDERING

En enkel risikovurdering består i å stille spørsmål. For det første – hva kan gå galt, dernest hva er sannsynligheten for at det kan gå galt: Hva er konsekvensen hvis dette først skjer? Hva kan en gjøre for å hindre at noe går galt eller for å redusere konsekvensene dersom noe likevel skjer.

KOMPETANSEKRAV OG BEREDSKAPSPLAN

Tjeneste tilbyderen har ansvaret for å påse at kunden, og eventuelt egne ansatte, har nødvendige sertifikater, bevis eller annet tilfredsstillende grunnlag for å føre båt. I veilederen listet det opp hvilke krav.

TO «FINN MEG» – KURS

Grete Langodden i KFB Alvdal arrangerte to kurs for «Finn meg»-ledere i begynnelsen av oktober med Anne Aaberg som instruktør. Kursene, som ble arrangert i Alvdal og Dalsbygda, samlet totalt 30 deltakere.

KFB HOS SIVILFORSVARET

Den 20. september feiret Sivilsforsvaret sitt 75-års jubileum på Starum i Oppland, der etaten har sin skole. KFBs styreleder, Anne-Lise Johnsen og daglig leder Hanne Garder, var til stede sammen med en rekke representanter for offentlige og sivile beredskapsaktører.

Begivenheten ble dessuten markert mange steder i landet gjennom Sivilsforsvarets distriktskontorer. I Drammen hadde Sivilsforsvaret i Buskerud en markering på Drammen Torg med en stand der KFB Buskerud deltok. KFB Telemark var invitert til en markering i regi av Telemark sivilforsvarsdistrikt.

KFB på SKAGEX 11

Årets store nordiske kriseøvelse til sjøs, SKAGEX, testet samfunnets evne og kapasitet til å håndtere store skipsulykker på tvers av landegrensene. Øvelsen pågikk i nær to døgn. 55 nordiske aktører var med og over 3.000 personer var på fersjellig vis engasjert.

KFB var representert med 27 personer fra henholdsvis KFB Buskerud, KFB Oslo og Akershus, KFB Østfold og KFB Vestfold. De var tildelt ulike roller og bidro sterkt til at øvelsen ble vellykket.

«PSYKISK FØRSTEHJELP» I OPPLAND

Medio oktober ble det arrangert kurs i «Psykisk førstehjelp» i Oppland, nærmere bestemt på Brandbu. Kurset ble arrangert av KFB Oppland i samarbeid med Oppland Bygdekvinnelag. 17 personer deltok.

Fornøyde kursdeltakere i Stavanger.

«FINN MEG» – KURS I STAVANGER

Den 4. oktober ble det holdt kurs for «Finn meg»-ledere i Stavanger i regi av KFB Rogaland. Arrangementet fant sted på Telemuseet, midt i Stavanger sentrum.

«Finn meg» instruktør Gerd Jacobsen var kursleder. Det var 13 deltakere. Disse kom fra SFO, barnehager, speiderbevegelsen og KFB Rogaland. I stedet for å gjennomføre kurset ute i naturen ble det avholdt rollespill, noe deltakerne behersket til fulle.

Med utgangspunkt i et ideelt antall deltakere, fikk alle god kontakt med hverandre og tilbakemeldingene om kurset var da også svært positive.

VELLYKKET KURS I SARPSBORG

Kvinner Frivillige Beredskap (KFB) er opptatt av å styrke det sivile samfunns muligheter til å møte krisesituasjoner, og har utarbeidet et kurs i psykisk førstehjelp med sikte på å kunne hjelpe medmennesker som på en eller annen måte er blitt berørt av en unormal hendelse. Mennesker i krise trenger nærhet og omsorg - noen som bryr seg. Som medmennesker er vi alle en potensiell beredskap for den eller de som trenger hjelp.

Dette kurset passer for de som ønsker å kunne hjelpe personer i nærmiljøet, og de som på frivillig basis stiller seg til disposisjon for drift av eksempelvis mottak og pårørende sentra som opprettes i forbindelse med ulykker.

KFB søkte og fikk bevilget midler av ExtraStiftelsen Helse og Rehabilitering til gjennomføring av fem spesialkurs i inneværende år. Kursene blir arrangert i samarbeid med organisasjonens regionale og lokale fora.

Den 23.–24. september arrangerte KFB et meget vellykket kurs i Sarpsborg med faglige bistand fra anestesisykepleier Anita T. Granli og sykehusprest Ellen Haga. På kurset ble det bl.a. undervist i ulike faser av traumer, stress- og krisereaksjoner, hvordan gi psykisk førstehjelp i akutfasen, oppfølging etter en krise, samt sorg og sorgreaksjoner. Fornøyde deltakerne fikk overrakt kursbevis etter 14 intensive timer på skolebenken.

Det neste kurset i prosjektet, som er støttet med Extra-midler, vil finne sted i Bø i Telemark 21.–22. oktober og var fulltegnet flere uker før påmeldingsfristen gikk ut.

Løytnant Julia Wojniak Andersen er et godt eksempel på at kvinnelig tilstedeværelse i Afghanistan er en suksess.

– Som kvinnelig offiser fikk jeg tilgang på viktige opplysninger som en mannlig kollega ikke ville hatt mulighet til å fremskaffe, sier hun.

AV JAN ERIK THORESEN

– UTFORDRENDE Å SE SOSIAL ELENDIGHET

Et friår etter videregående og en kjæreste i Forsvaret var utgangspunktet for at Julia Wojniak Andersen valgte en militær karriere. Da hun i tillegg var trigget av de holdninger til kvinner mange i Forsvaret fremdeles hadde og elsket utfordringer, måtte det bli slik.

– Jeg tenkte som så at det kunne være bra med noen ekstra studiepoeng. Så begynte jeg på Befalsskolen for kavaleriet på Rena. Der stortrivedes jeg. Som det konkurransemennesket jeg er gikk jeg helt og fullt inn i de harde fysiske utfordringene.

«Her er vi ved noe jeg synes er sterkt beklagelig, nemlig avstanden mellom de militære styrker og de humanitære hjelpeorganisasjoner»

Jeg har alltid likt å trene og her fikk jeg rikelig adgang til det. Etter hvert fikk jeg tilbud om stilling på Sætermoen, nærmere bestemt i etterretningsbataljonen. Etter et par år der,

begynte jeg å studere på BI og takket senere ja til et tilbud om å returnere til etterretningsbataljonen. På den tiden drev jeg militær idrett på høyt nivå og ble idrettsoffiser på Bardufoss etterfulgt av to års studier på Norges Idrettshøgskole, forteller Julia.

MIDT I BLINKEN

Da hun fikk tilbud om å dra til Afghanistan som eneste kvinne i laget for psykologiske operasjoner (PSY-OPS), var det en rolle som passet henne perfekt.

– Min oppgave var å snakke med lokale afghanere og fremskaffe informasjon som kunne være nyttige for Norge i militære operasjoner. Laget var stasjonert i Meymaneh og

det var mange konflikter og mye uro i området. Vi la opp en strategi der jeg skulle innta lederrollen for at jeg lettere skulle få respekt blant lokalbefolkningen. Så det ble til at det var jeg som førte ordet i samtalene med landsbylederne. Som kvinne i militær uniform ble jeg fullt ut akseptert. Jeg trengte heller ikke å dekke meg til, siden jeg jo var offiser i tjeneste. Men det var nok på andre sosiale arenaer en først og fremst kunne få tilgagn til viktige opplysninger. Jeg fant fort ut at det var en udelt fordel å være kvinne i en slik rolle fremfor å være mann. Det var enkelt å kunne møte hele familien på en uformell måte. Samtidig måtte jeg være passende autoritær, så det var hele tiden en balansegang. Først og fremst var informasjonen de afghanske kvinnene kom med av stor betydning for ISAFs militære operasjoner. Religiøse og kulturelle tradisjoner hindret kvinnene i å snakke med menn utenfor sin egen familie. Men meg kunne de snakke med, gjerne om hverdagslige temaer det

Julia Andersen med representanter fra lokalbefolkningen. Tolken til venstre.

Foto: Forsvarets mediesenter

var naturlig å snakke om, kvinne til kvinne, opplyser Julia.

UFARLIG Å SNAKKE MED

Løytnant Andersen mener at uniformen til en viss grad gjorde henne kjønnsnøytral.

– Samtidig tror jeg nok at afghanske menn anså meg for å være mer «ufarlig» å snakke med enn en mannlig offiser. Nå var det jo også slik at jeg måtte ha med meg tolk. Som oftest hadde jeg med meg en mannlig tolk. Av respekt for kvinnene måtte han sitte med ryggen til. Det virket jo noe anstrengt, men slik måtte det være. På den annen side ville det vært en fordel å ha kvinnelige tolker, mener Andersen.

MÅ BLI BEDRE

Julia W. Andersen tjenestegjorde i Provincial Reconstruction Team (PRT) fra november 2007 til juni 2008.

– Det var en fantastisk opplevelse

som jeg ikke ville vært foruten. Jeg skulle bare ønsket at oppholdet ville vare lenger. Å komme til en så fremmed kultur byr på mange spennende utfordringer. Men jeg fikk også god anledning til å se mennesker, voksne og barn, som bodde elendig og manglet det meste som er en selvfølge for oss som bor i vesten. Fillete klær, dårlige sko, mangel på rent vann hørte med til dagens orden. Det var så som så med skolegang og lese- og skriveferdigheter. Til tross for at fremtiden så dystert ut, opplevde jeg mennesker som var vennlige og gjestfrie og ikke minst nysgjerrige på hvordan det var i de vestlige land. Mange spurte hvorfor det de vestlige land hadde lovet, så ut til å vente på seg. «Hvorfor skjer det ikke noe» kunne de si. Her er vi ved noe jeg synes er sterkt beklagelig, nemlig avstanden mellom de militære styrker og de humanitære organisasjoner. Jeg forstår at en sammenblan-

ding er vanskelig, men det må kunne gå an å samordne seg noe bedre. Afghanerne vil ha resultater av de tiltak vesten har lovet å sette i gang. Så skjer det omtrent ingen ting. Det er ikke så rart at skepsisen øker. Skal en komme lenger, må dette bli bedre. Men det haster, påpeker Julia Andersen.

VIL UT IGJEN

Hun går nå siste året på Krigsskolen på Linderud og skal deretter inn i Forsvarets sanitet.

– Det ser jeg frem til. En posisjon der vil øke muligheten for å komme ut igjen. Samtidig er dette en ny utfordring, all den stund jeg ikke har noen sanitetsutdannelse fra før. Men alt er mulig. Forsvaret er en fantastisk arbeidsplass der en kan få utvikle seg faglig og samtidig få inspirerende arbeidsoppgaver, sier Julia W. Andersen.

BYGDEKVINNELAGET FIKK «HAVREPRISEN 2011»

På årsmøtet til Norsk Havreforening på Bioforsk ble Norges Bygdekvinnelag tildelt «Havreprisen 2011», en flott akvarell av et havreaks.

Leder i Havreforeningen, Bjørn Gimming, overrakte prisen til leder i Bygdekvinnelaget, Kathrine Kleveland. Bygdekvinnelaget fikk prisen for å ha økt oppmerksomheten rundt havren og med det som formål å øke forbruket. Det var første gang prisen ble delt ut.

– Det var et lykketreff at vi fikk med oss Bygdekvinnelaget til å markedsføre norsk havre, sa Bjørn Gimming ved utdelingen.

Bygdekvinnelaget fikk ros for sitt arbeid med blant annet foredragsvirksomheten om havre, både i år og i fjor. Forbruket av havre har gått opp det siste året.

– Jeg er selvsagt svært glad og takknemlig for prisen, og vil dele den med alle de 14–15 000 damene rundt i landet som har deltatt for å få dette til, sa Kathrine Kleveland.

Foto: Norges Bygdekvinnelag

STØRRE KRAV TIL ARBEIDSLIVET

Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at 59 prosent av befolkningen bruker sosiale nettsamfunn og 92 prosent av husholdningene har tilgang til internett hjemme.

– Dette er bra, men samtidig fører det til at arbeidsgiver forventer mer tilgjengelighet fra arbeidstakerne. Konsekvensen kan innebære en utvikling som ytterligere svekker arbeidstidsordningene, sier leder i Negotia, Inger Lise Rasmussen,

YS-forbundet Negotia organiserer tusenvis av arbeidstakere innen IKT-sektoren, og opplever at det stilles krav om økt fleksibilitet og tilgjengelighet som visker ut grensene mellom arbeidstakernes fritid og arbeidstid.

– Negotia er positiv til den teknologiske utvikling, men er bekymret dersom forventningene om økt tilgjengelighet ikke kompenseres. Vi må finne en gylden middelvei, påpeker Rasmussen.

BLIR HØRT AV POLITIKERNE

Nasjonalforeningen for folkehelsen har avgitt høringsuttalelser og vært på høring i Stortingets helse- og omsorgskomite om forslag til ny Lov om folkehelse, Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester og Nasjonal helse- og omsorgsplan. Når det gjelder myndighetenes samarbeid med frivillig sektor i forebyggingsarbeidet ble ikke mindre enn tre av Nasjonalforeningens fire forslag til lovtekst tatt til følge; frivillig sektors rett til å delta i planprosesser og høringer, deltakelse i gjennomføring av folkehelse tiltak og formalisering av kommunenes samarbeid med hensyn til å sikre langsiktighet og økonomisk forutsigbarhet. Dessuten er flere av Nasjonalforeningens innspill rundt demens og hjerte- og karsykdommer tatt til følge.

– Det er fint å se at vårt langsiktige arbeid bærer frukter, sier Nasjonalforeningens leder, John Kjekshus, i en kommentar.

GRENSEKONTROLL AV MAT

Norges Kvinne- og familieforbund (K&F) er bekymret over situasjonen rundt E.coli smitten og krever at myndighetene tar grep.

– Ved å ha kontroll av den maten vi tar inn kunne mange problemer vært unngått. Myndighetene må ta ansvar og sørge for god hygiene. Kraftige tiltak må sette i verk. Vi må kreve at det innføres strakstiltak i form av full kontroll av all mat som kan forbindes med smitte av e.coli. Kontroll koster, men sykdom som følge av matsmitte koster også – ikke bare i form av penger, uttaler forbundsleder Elisabeth Rusdal i en pressemelding.

REDNINGSSKAPET TAKKES

– Det er en skandale for Norge at ikke Staten støtter Redningsskapet mer enn de gjør, Redningskøytene er så viktige at det ikke burde vært diskusjon engang, sier John Findvik, som var kaptein på «Nordlys» da det oppsto brann i maskinrommet og to av mannskapet omkom.

– Redningskøyta betydde utrolig mye for oss den dagen. Det tok sju minutter fra vi varslet til redningskøyta hadde tatt om bord slepet. Det kunne gått riktig ille om vi ikke hadde fått så rask hjelp. En stor takk til Redningsskapet, sier kaptein Findvik.

KFB er et samarbeidsorgan for følgende landsomfattende humanitære, kulturelle og faglige organisasjoner:

NASJONALFORENINGEN FOR FOLKEHELSEN (Nff)

NEGOTIA

NETTVERK FOR KVINNELIG BEFAL (NvKB)

NORGES BYGDEKVINNELAG (NBK)

NORGES KVINNE- OG FAMILIEFORBUND (K&F)

NORGES LOTTEFORBUND (NLF)

PERSONELLFORBUNDET (Pefo)

REDNINGSSKAPET (RS)

H.M. DRONNING
SONJA ER KFBS
ÆRESPRESIDENT

PRINSESSE ASTRID
FRU FERNER ER KFBS
HØYE BESKYTTER

HOVEDSTYRET

LEDER

Anne-Lise Johnsen
styreleder@kfb.no

NESTLEDER

Eva Arntzen
morarntzen@yahoo.no

MEDLEMMER

Anne-Sophie W. Bondeson (K&F)
bondeson@yahoo.no

Solvår Skogen Sæterbø (NBK)
sssolvor@gmail.com

Målfrid Kvarsteig (Nff)
birger.kvarsteig@roros.net

Elin Helen Andersen (NLF)
elin.andersen@online.no

Synnøve Lohne-Knudsen (NEGOTIA)
slk@negotia.no

May Britt Manin (RS)
maybritt.manin@maricom.no

Patricia Flakstad (NvKB)
patflak@online.no

Inger Løwen (Pefo)
inger.lowen@pefo.no

SEKRETARIATET

ORG. SEKR. / DAGLIG LEDER
Hanne Guro Garder
hanne.garder@kfb.no

KONTORMEDARBEIDER
Kristin Lundin Lauritzen
kristin.lula@kfb.no

REDAKTØR
Jan Erik Thoresen
redaksjon@kfb.no

FYLKESLEDERE

AUST-AGDER
Margit Eikenes
928 32 922
margit@tamail.no

HORDALAND
Bjarnhild Hodneland
928 93 155
bhodneland@gmail.com

OSLO OG AKERSHUS
Åse Marie Pettersen
934 62 919
lakelangfjell@tele2.no

SØR-TRØNDELAG
Liv Aasen Mjelde
905 38 051
liv.mjelde@smartcall.no

VEST-AGDER
Borghild Allende
994 78 353
borgall@online.no

BUSKERUD
Kari Harm
917 28 547
kaharm@online.no

MØRE OG ROMSDAL
Anne-Lise Johnsen
412 48 664
kirkeverge@
eideprestegjeld.no

ROGALAND
Bodil Løge Wiig
913 94 668
bodil.l.wiig@kleppnett.no

TELEMARK
Åsne Fjeld
971 18 822
aasnefj@online.no

VESTFOLD
Inger-Lise Grinde
411 20 084
ilgri@online.no

HEDMARK
Aud Engum
992 76 217
ka-stem@online.no

OPPLAND
Wenche Rolstad
402 44 896
wvwenche@gmail.com

SOGN OG FJORDANE
Reidun Skår
975 12 435
knut.skar@eninvest.net

TROMS
Emmy Iversen
977 62 598
emmyiversen@yahoo.no

ØSTFOLD
Inger Rognehaug
908 56 626
rognehaug@online.no

ØVELSE SAMARITAN – REALISTISK OG VELLYKKET

Flere av Forsvarets avdelinger deltok på «Samaritan 2011», som øvde masseevakuering av skadde og døde fra utlandet til Norge. Øvelsen, som var både flernasjonalt og tverrfaglig, fant hovedsakelig

sted i Sverige, men de «skadde» ble evakuert til Gardermoen militære flyplass via Bodø. Etablering av pårørendesenter og nødvendig støtteapparat hørte naturlig med. Det var viktig å øve

prinsippet om at eget personell og deres pårørende ble ivaretatt ved alvorlig sykdom, skade eller død. «Samaritan 2011» var samlokalisert med Barents Rescue 2011.

Foto: Forsvarets medresenter

Flere jenter på Heimevernets befalsskole

Tidligere har det vært fra null til tre kvinnelige elever pr. år, men for 2011 viser tallene en økning på 18 prosent. Generalinspektøren (GIHV), Kristin Lund, besøkte selv Heimevernets befalsskole like etter oppstart og uttrykte sin tilfredshet med den økende interesse.

– Jeg er svært glad for at vi har så stort kull i år og gleder meg til å følge med elevene fremover. For at Forsvaret skal kunne løse sine oppgaver må man ha soldater av begge kjønn. Jeg er stolt av at skolen har fått til et så stort mangfold, sa generalmajor Kristin Lund.

Hvordan skape
et trygt og
robust samfunn?

Klikk deg inn på

www.kfb.no

KFB
Kvinnens Frivillige Beredskap